

6. Goddard C. *Semantic and lexical universals – theory and empirical findings* / C. Goddard, A. Wierzbicka // John Benjamins Publishing Company, 1994. – 520 p.

7. Greenberg J. *Some universals of grammar with particular reference to the order of meaningful elements* / Joseph Greenberg // *Universals of Language*, London : MIT Press, 1963. – P. 110-113.

Дата надходження до редакції – 6.03.2015 р.
Дата затвердження редакцією – 25.03.2015 р.

УДК 81'255.4

Лепухова Н.І.

**ПЕРЕКЛАД ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ
(НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКИХ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК
Е.Т.А. ГОФМАНА ТА В. ГАУФА)**

Анотація. Статтю присвячено дослідженню лінгвокультурологічного аспекту перекладу німецьких літературних романтичних казок, розкрито різні способи перекладу лінгвокультурем реалій та фразеологічних лінгвокультурем.

Ключові слова: переклад, лінгвокультурема, лінгвокультурема-реалія, фразеологічна лінгвокультурема.

Інформація про автора: Лепухова Наталія Іванівна – аспірантка кафедри теорії та практики перекладу з німецької мови; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Liepukhova N.I.

**TRANSLATION OF LINGUO-CULTUREMES (BASED ON
THE GERMAN LITERARY TALES BY E.T.A. HOFFMANN
AND W. HAUFF)**

Abstract. *The article is devoted to the study of linguistic and cultural aspects of translation. The research work was based on the German literary tales by E.T.A. Hoffmann and W. Hauff. Originating in the early 20th century as an integrative discipline, linguistic cultural studies began to develop rapidly and has become the focus of linguistic research.*

Linguocultural aspect of translation, especially the issue of the translation of a literary text, is of particular interest to researchers of translation problems. The reason for it is that linguocultural aspect influences the perception of the original text by a recipient, the achievement of communicative effect and the re-creation of the author's intention in the translation. The author reveals his understanding of the meaning of linguo-cultureme, meaning linguistic and extralinguistic unit, including a formal expression and associative meaning. The paper presents the ways of translating of linguo-cultureme realia and idiomatic linguo-culturemes: transcription, transliteration, loan translation, hypo-hyperonymical translation etc., illustrated by numerous examples. The examples of linguistic-cultural adaptation are also presented in the article.

Keywords: translation, linguo-cultureme, linguo-cultureme realia, phraseological linguo-cultureme.

Information about author: *Liepukhova Nataliya Ivanivna – postgraduate student of department of theory and practice of translation from German language; Institute of philology; Kiev national Taras Shevchenko university.*

Ленухова Н.И.

ПЕРЕВОД ЛИНГВОКУЛЬТУРЕМ (НА МАТЕРИАЛЕ НЕМЕЦКИХ ЛИТЕРАТУРНЫХ СКАЗОК Э.Т.А. ГОФМАНА И В. ГАУФА)

Аннотация. *Статья посвящается изучению лингвокультурологического аспекта перевода. Материалом исследования стали немецкие литературные сказки Э.Т.А. Гофмана и В. Гауфа. Автор статьи раскрывает в своем понимании значение понятия лингвокультурема, подразумевая под ним, языковую и внеязыковую единицу, включающую в себя формальное выражение и ассоциативный смысл. В статье представлены способы перевода лингвокультурем-реалий и фразеологических лингвокультурем: транскрипция, транслитерация, калькирование, гипо-гиперонимический перевод и др., иллюстрируемые множеством примеров, также представлены примеры лингвокультурной адаптации.*

Ключевые слова: *перевод, лингвокультурема, лингвокультурема-реалия, фразеологическая лингвокультурема.*

Информация об авторе: *Ленухова Наталья Ивановна – аспирантка кафедры теории и практики перевода с немецкого языка;*

.....
Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Взаємозв'язок людини, мови й культури завжди знаходився в центрі лінгвістичних досліджень, особливо ж актуальними ці питання постали на межі тисячоліть в руслі антропоцентричної наукової парадигми у мовознавстві, згідно з якою людина виступає основною точкою відліку для побудови нових наукових теорій. А. Кребер і К. Клаксон, М. Алефіренко, С. Тер-Мінасова, досліджуючи феномени культури і мови, стверджували, що мова і культура існують в нерозривній єдності: мова розвивається всередині культури і експлікує її; мова є умовою існування культури, її складовою частиною і разом з тим продуктом культури.

На основі таких досліджень виникла нова гуманітарна інтегративна дисципліна – лінгвістична культурологія, що вивчає втілену в національній мові і виражену у мовних процесах матеріальну і духовну культуру. Проблеми лінгвістичної культурології розкрито у працях В. Телії, В. Маслової, В. Красних, В. Воробйова, Є. Зінов'євої, Є. Юркова, Ф. Бацевича та ін., проте різні аспекти досліджень у цій галузі залишаються актуальними у зв'язку з неузгодженістю понять нової науки та її тісною співвіднесеністю з іншими дисциплінами. **Актуальність статті** визначається недостатньою вивченістю лінгвокультурологічного аспекту перекладу літературної казки. В якості матеріалу дослідження виступають німецькомовні літературні романтичні казки Е.Т.А. Гофмана та В. Гауфа та їх країномовні переклади.

Мета статті полягає у визначенні основних груп лінгвокультурем, представлених у текстах німецьких романтичних казок Е.Т.А. Гофмана і В. Гауфа та дослідження способів їх перекладу українською мовою на прикладі країномовних перекладів.

Поняття "лінгвокультурема" як основна одиниця лінгвокультурології було введено у науковий обіг у 1997 р. російським дослідником і одним із засновників російської школи лінгвокультурології В. Воробйовим. За його словами, лінгвокультурема має як власне мовне вираження ("форму думки"), так і нерозривно пов'язане з ним "позамовне, культурне

середовище", тобто ситуацію або реалію, яка у мовця і слухача/читача викликає стійке коло асоціацій, межі якого є "хиткими і рухливими" [3, с. 45]. Г. Алімжанова зазначає, що лінгвокультурема включає "сегменти не тільки мови (мовного значення), а й культури (позамовного культурного смислу), що репрезентовані відповідним знаком, тобто вона зосереджує у собі лінгвістичний і екстралінгвістичний зміст" [1, с. 119]. Українська дослідниця Н. Медвідь визначає лінгвокультуреми як "лінгвальний конструкт, одиницю мовної свідомості, мовлення", що детермінує культурні фрагменти дійсності у "денотативному, сигніфікативному, конотативному значеннях мовної одиниці та у фонових знаннях про неї" та "генерує загальнокультурну і національно-культурну інформацію" [13, с. 9].

У межах нашого дослідження в якості лінгвокультурем виступають елементи художнього тексту з лінгвокультурним компонентом. Оскільки лінгвокультуреми є складовими одиницями і мови, і культури, то їх адекватний і правильний переклад вимагає від перекладача знання іншомовної культури і вміння адаптувати її до культури мови одержувача художнього тексту. Формально лінгвокультуреми виражаються словом, словосполученням, реченням, кількома реченнями, текстом (прецедентний текст). У змістовому плані до лінгвокультурем аналізованого казкового тексту, як лінгвокультурологічних одиниць, в яких виявляється національна лінгвокультура німецького народу, ми відносимо слова-реалії, фразеологізми, прислів'я і приказки, що акумулюють в собі народну мудрість.

Лінгвокультуреми-реалії – мовні одиниці, які позначають елементи "чужої" культури, мають національне, історичне, місцеве або побутове забарвлення та не мають еквівалентів в інших мовах і культурах.

Для перекладу лінгвокультурем-реалій найчастіше використовуються транскрипція і транслітерація (що зазвичай супроводжуються поясненнями, коментарями, примітками, які розкривають значення запозиченого слова), гіперонімічне перейменування (генералізація), калькування, наблизений переклад, описовий переклад, уподібнення (синонімічна заміна) [2, с. 87-104].

Репрезентантами іншомовної лінгвокультури у аналізованому практичному матеріалі виступають найбільше ономастичні та побутові реалії. Ономастичні реалії казкового тексту – власні назви, у формі яких чітко простежується приналежність їх носіїв до певної національності, і які співвідносяться із системою культурно маркованих цінностей і уявлень, та засвоюються реципієнтами казкового тексту як складові певної лінгвокультури. Всі ономастичні реалії, представлені у матеріалі нашого дослідження, можна класифікувати таким чином: антропоніми (реальні та вигадані власні імена казкових персонажів); топоніми (реальні та вигадані власні назви географічних казкових об'єктів); імена історичних, суспільних діячів, вчених, письменників, персонажів (інших літературних і народних творів) тощо; назви творів літератури і мистецтва, державних і суспільних закладів: кав'ярні, готелі, театри, музеї, навчальні заклади та ін.

Так, за допомогою транскрипції та транслітерації в україномовних перекладах відтворюються реальні антропоніми, що використовуються у досліджуваному матеріалі. При цьому культурологічними маркерами на позначення національної приналежності виступають характерні форманти (наприклад, закінчення власних імен *-mann*, *-er*, *-el*, *-ern*), апелятиви (*Herr*, *Frau*) та прийменники (*von*). Національність казкового персонажа, що розкривається уже в формі імені, повністю відтворюється в україномовних перекладах шляхом транскрибування (до апелятивів добираються словникові відповідники), наприклад: *Paulmann* – Паульман, *Droßelmeier* – Дросельмайєр, *Brakel* – Бракель, *Nebelstern* – Небельштерн, *Frau Ahavzi* – пані Агавзі, *Herr Peregrinus Tuß* – пан Перегрінус Тус, *Monsieur Conradi* – мосьє Конраді, *Demoiselle Stahlbaum* – мадемуазель Штальбаум, *Signora Bragazzi* – синьйора Брагацці, *Frau Hedwig von Zollern* – пані Хедвіг фон Цоллерн, *Herr Dapsul von Zabelthau* – пан Дансуль фон Цабельтау, *Baron von Mondschein* – барон фон Мондшайн, *Porfirio von Ockerodastes* – Порфіріо фон Океродастес, [10, с. 32, 104; 14; 5, с. 183, 55, 113, 130; 9, с. 63; 6, с. 323, 324].

Вигадані антропоніми, а також топоніми, або так звані "промовисті" імена, що несуть смислове функціональне навантаження, виступаючи в тексті казки авторськими

характеристиками персонажів, перекладаються, зазвичай, з допомогою калькування або шляхом утворення перекладацьких неологізмів, наприклад: *Herr Magister Tinte* – пан магістр Чорнило [9, с. 120], *das Fräulein von Rosenschön* – панна фон Рожжа-Гожжа, *Rosengrünschön* – Рожжа-Гожжа-Зеленава [10, с. 99, 101], *Pan Capustowicz* – Пан Капустянич, *Signor di Broccoli* – синьйор ді Брокколи, *Monsieur de Roccambole* – мосьє де Рокамболь, *der Weihnachtswald* – Різдяний ліс, *der Limonadenstrom* – Лимонадний потік, *der Orangenbach* – Помаранчевий струмок [9, с. 66-70; 6, с. 329]

При відтворенні побутових реалій, що містяться у німецькомовних казках Е.Т.А. Гофмана і В. Гауфа, українською мовою використовується як транскрипція, так і переклад, наприклад вигадані звання різних казкових кухарів, пасторів, скороходів, конюхів, мисливців та священників в україномовних перекладах звучать таким чином: *der Oberküchenmeister* – найголовніший оберкухмейстер (пер. М. Іванов), *der Küchenmeister* – начальник кухні (пер. І. Андрущенко), *der Leibzwerg* – лейбкарлик (пер. М. Іванов), *der erste Frühstücksmacher* – перший сніданковий кухар (пер. М. Іванов), *der geheime Oberleibläufer* – обер-лейб-кур'єр (пер. М. Іванов), *der Obermundschenk* – королівський виночерпій (пер. М. Іванов), *der Oberpfarrer* – головний пастор (пер. вид-ва Львова 2002 р.), *der Oberstallmeister* – обер-штальмайстер (пер. І. Андрущенко), *der Oberjägermeister* – головний ловчий (пер. І. Андрущенко) [3, с. 110-113; 7; 14].

Як бачимо з наведених прикладів, транскрипція надає слову іншомовного звучання, викликає у читачів асоціації з німецькою культурою, чому сприяє опосередкована вказівка на походження слів, а з допомогою перекладу досягається краще розуміння тексту казки, а особливо дитиною. Тому, на нашу думку, доречно було б поряд із транскрипцією використовувати також уточнюючий переклад або коментар перекладача.

Для перекладу побутових реалій аналізованих нами німецьких літературних романтичних казок перекладачі часто використовують гіпо- та гіперонімічний переклад, при якому видове поняття мови оригіналу замінюється родовим поняттям мови перекладу і, навпаки, родові поняття мови оригіналу замінюється видовим поняттям мови перекладу, що веде до семантичної трансформації із конкретизацією або генералізацією реалії з можливою адаптацією до дійсності читача. Треба зауважити, що при застосуванні гіпонімічного перекладу відбувається втрата лінгвокультурологічної і лінгвокраїнознавчої інформації, оскільки часто конкретне поняття замінюється поняттям із широким значенням, і "локальність" реалії втрачається, наприклад: *weite türkische Beinkleider* – *широкі шаровари* (пер. І. Андрущенко), *kölnische Pfeifen* – *довгі німецькі люльки* (пер. М. Іванов і переказ 1919 р.) [7; 4, с. 180]. В обох випадках у перекладах втрачається інформація про походження виробів, дослівний переклад: *широкі турецькі шаровари (можливо штани)* і *кельнські люльки*.

Використання гіперонімічного перекладу, на наш погляд, є вдалим рішенням при перекладі художнього тексту і казкового тексту зокрема, оскільки конкретизація понять веде до швидкого становлення образності твору, легшого його сприймання (*die Gerätschaften* – *крісла, стільці і столи* (пер. І. Андрущенко), *меблі* (пер. М. Іванов), *die Sämerei* – *картонля* (пер. І. Андрущенко), *морква* (пер. М. Іванов)).

Також при перекладі реалій казкового тексту, які містять прикметник в якості лінгвокультурного компоненту із прямою вказівкою на походження предметів чи назв, застосовується денотативна субституція – прийом перекладу, коли поняття мови оригіналу замінюється подібним видовим поняттям мови перекладу, при цьому обидва видові поняття підпорядковуються спільному родовому поняттю, і лінгвокультурологічний класифікатор зберігається [11, с. 144], наприклад, *die dänische Suppe* – *данська юшка* (у переказі 1919 р. і пер. М. Іванова), *данський суп* (пер. І. Андрущенко), *Danziger Goldwasser* – *гданська золота горілка, данцигська горілка* [10, с. 134; 6, с. 432]. За відсутності такого лінгвокультурологічного класифікатора застосування денотативної субституції веде в україномовних

перекладах до певного розширення поняття, наприклад: *die Kräutersuppen* – борщі й юшки (переказ 1919 р.), *die Wirtschaftshäuser* – шинки і кишла [4, с. 188], *шинки і притони* [8, с. 145].

Часто при перекладі лінгвокультурем-реалій казкового тексту використовується калькування – буквальний переклад слів та словосполучень. Так, наприклад, з допомогою калькування перекладаються вигадані казкові реалії, що позначають титули підданих, назви підрозділів підданих короля Даукуса Кароти Першого, установ та закладів із казки Е.Т.А. Гофмана "Королівська наречена": *Um diesen Thron waren die Großen des Reichs versammelt, die Salatprinzen mit den Bohnenprinzessinnen, die Gurkenherzoge mit dem Melonenfürsten an ihrer Spitze, die Kohlkopfminister, die Zwiebel- und Rübengeneralität, die Federkohldamen etc.* – Навколо трону зібралися вельможі: салатні принци з бобовими принцесами, огіркові герцоги на чолі з принцом динь, міністр качанової капусти, генерали-від-цибулі та ріпи, фрейліни кучерявої капусти та інші..., *der Gemüsekönig* – король овочів, *der Bohnenkönig* – король бобів, *die Bohnenartillerie* – цибулинна артилерія, *die Musiker der Karottengarde* – музики морквяної гвардії, *die Pastinakenakademie* – пастернакові академія, *das Kürbisministerium* – гарбузове міністерство тощо [6, с. 339, 340, 350].

Порівнюючи оригінали казок та їх переклади українською мовою на предмет кількості побутових реалій в оригінальному та перекладеному тексті та їх інтерпретації з позицій часової орієнтації авторів та перекладачів, слід зауважити, що найперші україномовні переклади містять найбільшу кількість побутових реалій, і перекладач вводить у перекладений текст реалії сучасного йому українського суспільства навіть там, де відсутні відповідні німецькі реалії, наприклад, *Eines Tages saß die Frau des Schusters wieder wie gewöhnlich auf dem Markte* – Одного дня сиділа отак шевцева жінка за рундуком на базарі ...; *seine Nase war ungeheuer und hing über Mund und Kinn herunter...* – ніс був здоровенний, як праць, і звисав нижче рота й підборіддя; *seine Finger lang und spinnenartig...* – пучки кощаві та довгі, мов веретена...; *Eier* – крашанки ... [14; 8, с. 37, 45, 48].

Ментальному розкриттю народності у мові значною мірою сприяють також фразеологічні лінгвокультурем, які завжди

опосередковано відображають суспільний лад, погляди народу, ідеологію своєї епохи.

Фразеологічні лінгвокультурами – сталі вислови, що складаються із двох і більше компонентів, об'єднаних у словосполучення чи речення, іноді мають трансформоване, переосмислене значення, характеризуються ідіоматичністю, відтворюваністю, стабільністю і виражають лінгвокультуру певного етносу.

В україномовних перекладах перекладачами німецьких романтичних казок Е.Т.А. Гофмана і В. Гауфа використовуються такі способи перекладу фразеологічних лінгвокультурем як метод фразеологічного еквівалента, метод фразеологічного аналогу, дослівний переклад (калькування), описовий переклад.

Переклад фразеологічні еквівалентів, що мають місце в аналізованих нами казках, не викликає труднощів. Такими еквівалентами є двокомпонентні стійкі словосполучення типу: *den Hunger stillen* – *втамувати голод*, *nicht recht bei Troste sein* – *бути не сповна розуму*, *die Last von j-m die Haut abziehen* – *дерти шкіру з кого-н.*, *den Schultern nehmen* – *зняти тягар з плечей*, *sich (D.) etw. j-n aus der Fassung bringen* – *збентежити кого-н.*, *zu Herzen nehmen* – *брати близько до серця що-н.*, *j-m auf die Spur kommen* – *напасти на слід*, *j-m unrecht tun* – *несправедливо поставитися до кого-н.*, *in (glücklicher) Eintracht leben* – *жити у добрій згоді*, [10, с. 31, 97, 101; 4, с. 70, 72, 202, 111, 113; 8, с. 48, 52, 5, с. 174, 175].

Проте повних фразеологічних еквівалентів небагато і іншим ефективним прийомом перекладу фразеологічних лінгвокультурем виступає **пошук фразеологічного аналогу**, тобто такого стійкого звороту, який за значенням адекватний іншомовному фразеологізму, але повністю або частково відрізняється від нього за образною основою. Завдяки пошуку фразеологічних аналогів створюється можливість віднайти міжкультурний баланс.

Прикладами фразеологічних аналогів в україномовних перекладах казок В. Гауфа і Е.Т.А. Гофмана є: *in tiefen Schlaf gesunken* – *зморив глибокий сон* (пер. Є. Поповича), *porinuda в глибокий сон* (пер. Шалай, Худякова), *es j-m angetan haben* – *наводити на людей ману* (пер. Є. Поповича), *nasilati на людей*

нечисту силу (пер. Шалай, Худякова), *j-n in die Enge treiben* – *загнати на слизке кого-н.*, *bis auf die Haut durchnässt sein* – *промокнути до кісток*, *Um Gottes willen* – *Свям, свям!*, *und dennoch verzog er nie eine Miene zum Unmut* – *і ніколи не траплялося, щоб він хоч раз закомилів губу*, *Da geriet der Herrscher in Frankistan in Wut* (in *Wut geraten* – *розлютуватися*) – *Тоді герцог просто сказився від люті* (пер. М. Іванова), *Тоді великий пан Франкистану просто сказився* (пер. 1919р.) [10, с. 86, 98, 107, 128; 6, с. 371, 423; 4, с. 103, 197; 8, с. 150, .9, с. 116, 5, с. 179].

Іншим прийомом перекладу фразеологічних одиниць, що використовується перекладачами казок В. Гауфа та Е.Т.А. Гофмана, є **калькування**. Цей прийом застосовується тоді, коли при перекладі фразеологізму намагаються виділити його образну основу, національний колорит та реалії. Калькування фразеологічних одиниць може використовуватися тільки у тому випадку, якщо в результаті калькування створюється вислів, образність якого легко сприймається адресатами перекладу, а сам вислів не справляє враження неприродності, неналежності до мови перекладу [12, с.184].

Вдалими прикладами використання цього прийому в україномовних перекладах аналізованих казок ми вважаємо такі: *das Maß unseres Herzeleids vollzumachen bis über den Rand* – *міру наших страждань наповнити вщерть*, *Geld wie Heu* – *грошей як полові*, *Gott hat ihr das Licht des Verstandes geraubt!* – *Бог відібрав у неї розум!* *Unfug treiben* – *чинити усякі неподобства*, *Schwatzt doch nicht so unnützes Zeug mit dem Kleinen da* – *Не кажіть хлопцеві дурниць!* *He verзікайте бозна-яких неподобних речей до хлопця!* [10 с. 97, 102; 6, с. 383; 4, с. 195, 102, 94; 8, с. 38, 39].

З метою пояснення фразеологічного вислову, який не має ні еквівалента, ні аналогу в мові перекладу і який неможливо перекласти за допомогою калькування, використовують **описовий переклад**.

Цей прийом перекладу фразеологізмів також часто використовується в україномовних перекладах, наприклад: *in Unglück und Verderben geraten* – *загрожувати нещастям та загибеллю*, *zu Schand' und Spott* – *собі на ганьбу і на посміх людям* (пер. С. Поповича), *na ganьбу перед усім селом* (пер. Шалай), *Wind von etw. bekommen* – *довідатися про що-н.*, *дїзнатися про що-н.*,

schlecht und recht – коли добре, а коли й скрутно, *Der Kleine war vor Schrecken außer sich* – хлопцеві з переляку аж млосно стало, *Aber habt Ihr denn kein Söhnlein, das Euch nach und nach an die Hand gehen könnte bei der Arbeit?* – А хіба у вас немає синочка, щоб потроху допомагав вам? *j-m zu Leibe gehen* – занастити, [10, с. 74, 97, 107; 6, с. 371, 387; 4, с. 92, 97, 103, 118, 119; 8, с. 39, 51, 52].

При порівняльному аналізі оригіналів текстів німецьких літературних казок В. Гауфа та Е.Т.А. Гофмана та їх україномовних перекладів нами було помічено, що перекладачами використовується прийом компенсації в тексті, коли одні фразеологічні одиниці в тексті оригіналу замінюються нейтральними мовними одиницями в тексті перекладу й навпаки. При цьому в текст перекладу може привноситися нова лінгвокультурологічна інформація. Так, наприклад, в україномовному перекладі казки Е.Т.А. Гофмана "Малюк Цахес на прізвисько Цинобер" при перекладі нейтрального виразу *auf ihre Weise handhaben und kurieren wollen* з'являється фразеологічна лінгвокультурема *переробити на свій копил*, тобто *зробити що-н. по-своєму, на свій лад* [10, с. 112].

Інші приклади вживання фразеологізмів в україномовних перекладах аналізованих казок на фоні використання нейтральних лексичних одиниць в оригінальних текстах: *über die Kräfte arbeiten* — працювати до сьомого поту, *Endlich überwand seine Ungeduld die Furcht* – Зрештою у Петера **увірвався терпець**, ... *sind die Menschen unredlich und schlecht*. – люди погсувалися, **втратили сором**, ... *als wenn ein jäher Blitz mich klastertief hineinschläge in den Boden* – мов громом прибило мене, *Mein Gast würde sonst nicht sagen, es fehlt etwas*. – Мій гість не **кидає слів на вітер**, *otже, там і справді чогось не вистачає; Wilm Falke ... und Kaspar Strumpf ... hatten nicht nur eine gute Nahrung* – Вільм Фальк ... і Каспар Штрумпф ... **мали хліб і до хліба**; [6, с. 372; 4, с. 102, 116, 123, 185, 188; 5, с. 178].

Таке вживання фразеологічних одиниць в україномовних перекладах на місці нейтральних лексичних одиниць у текстах оригіналу пояснюється явищем лінгвокультурної адаптації, що використовується перекладачами з метою усунення міжкультурних розбіжностей та наближення тексту до культури реципієнта.

Таким чином, розглянувши лінгвокультурами в оригіналах німецьких літературних казок Е.Т.А. Гофмана і В. Гауфа та їх україномовних перекладах, ми можемо відзначити наявність у них великої кількості різних лінгвокультурем-реалій та фразеологічних лінгвокультурем, що відтворюють національний колорит казкового тексту. Такі способи їх перекладу як транскрипція та транслітерація сприяють закріпленню в мові перекладу іншомовного звучання слова і, можливо, нової реалії, а калькування, гіпо-гіперонімічний переклад та денотативна субституція сприяють наближенню тексту казки до культури реципієнта. Основними прийомами при перекладі фразеологізмів аналізованих казок є добір фразеологічного еквівалента, пошук фразеологічного аналогу, дослівний переклад (калькування) та описовий переклад. Розумне використання стійких фразеологічних виразів в україномовних перекладах казок на місці нейтральних лексичних одиниць тексту оригіналу сприяє кращому сприйняттю і розумінню змісту на основі упізнаваності рідних фразеологічних лінгвокультурем, збагачує текст експресивними засобами, надає йому образності.

Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо в більш детальному вивченні питання лінгвокультурної адаптації казкового тексту, що виявляється у пристосуванні лінгвокультурем оригіналу до мови і культури перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алимжанова Г.М. Сопоставительная лингвокультурология : взаимодействие языка, культуры и человека / Г.М. Алимжанова. – Алматы, 2010. – 300 с.
2. Влахов С. Непереваемое в переводе. / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Международные отношения, 1980. – 342 с.
3. Воробьев В.В. Лингвокультурология. Теория и методы / В.В. Воробьев. – М. : Изд-во РУДН, 1997. – 331 с.
4. Гауф В. Казки / В. Гауф. – К. : Школа, 2006. – 224 с.
5. Гауф В. Казки / В. Гауф. – Л. : Універсум, 2002. – 192 с.
6. Гауф В. Казки Гауфа і Гофмана / В.Гауф, Е.Т.А. Гофман ; [пер. укр. мовою С.Г. Шалай, Ю.Б. Худяков]. – Ростов-на-Дону : Орфей : Проф-Прес, 2001. – 512 с.

7. Гауф В. Малий Мук (збірник) / В. Гауф [пер. І. Андрущенко]. – К.: Країна мрій, 2011. – 288 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mybook.ru/books/58576-malenkij-muk-zbirnik/>
8. Гауфф В. Казки Вільгельма Гауффа / В. Гауф : переказ з нім. мови М. Харченко (та ін.), ред. І. Труба. – Катеринослав ; Відень : Катеринославське видавниче товариство "Стежка додому", 1919. – 160 с.
9. Гофман Е.Т.А. Казки / Е.Т.А. Гофман. – К. : Школа, 2003. – 140 с.
10. Гофман Е. Т. А. Малюк Цахес / Е.Т.А. Гофман ; [пер. з нім. С. Сакидона і Є. Поповича]. – Харків : Фоліо, 2012. – 655 с.
11. Кияк Т.Р. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник / Т.Р. Кияк, А.М. Науменко, О.Д. Огуй. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 543 с.
12. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с.
13. Медвідь Н.С. Лінгвокультуреми в українській соціально-психологічній прозі першої половини ХХ ст. : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук 10.02.01. – Київ, 2009. – 25 с.
14. Projekt Gutenberg-DE-SPIEGEL ONLINE [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gutenberg.spiegel.de/>

REFERENCES

1. Alimzhanova G.M. *Contrastive linguocultural studies : cooperation of language, culture and people* [Sopostavitelnaya lingvokulturologiya: vzaimodeystviye yazyka, kultury i cheloveka] / G.M. Alimzhanova. – Almaty, 2010. – 300 s.
2. Vlahov S. *Intranslatable in translation* [Neperevodimoye v perevode]. / S. Vlahov, S. Florin. – М. : Mezhdunarodnye otnosheniya, 1980. – 342 s.
3. Vorobyev V.V. *Linguocultural studies. Theory and techniques* [Lingvokulturologiya. Teoriya i metody] / V.V. Vorobyev. – М. : Izd-vo RUDN, 1997. – 331 s.
4. Hauff W. *Fairy tales* [Kazky] / W. Hauff. – К. : Shkola, 2006. – 224 s.
5. Hauff W. *Fairy tales* [Kazky] / W. Hauff. – L. : Universum, 2002. – 192 s.
6. Hauff W. *Fairy tales by Hauff and Hoffmann* [Kazky Gaufa i Gofmana] / W. Hauff, E.T.A. Gofman; [per. ukr. movoyu S.G. Shalai, Yu.B. Hudyakov]. – Rostov-na-Donu : Orfey: Prof-Pres, 2001. – 512 s.
7. Hauff W. *Little Muck (collected edition)* [Malyi Muk (zbirnyk)] / W. Hauff [per. I. Andrushchenko]. – К. : Krayina mriy, 2011. – 288 s. [Elektronnyi resurs]. – Reshym dostupu: <http://mybook.ru/books/58576-malenkij-muk-zbirnik/>

Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика

.....

8. Gauff V. *Fairy tales by Wilhelm Hauff* [Kazky Vilgelma Gauffa] / W. Hauff : perekaz z nim. movy M. Harchenko (ta in.), red. I. Truba. – Katerynoslav ; Viden: Katerynoslavske vydavnyche tovarystvo "Stezhka dodomu", 1919. – 160 s.

9. Hoffmann E.T.A. *Fairy tales* [Kazky] / E.T.A. Hoffmann. – K.: Shkola, 2003. – 140 s.

10. Hoffmann E. T. A. *Little Zaches acclaimed as Zinnober* [Maliyk Zahes] / E.T.A. Hoffmann ; [per. z nim. S. Sakydona i Ye. Popovycha]. – Kharkiv: Folio, 2012. – 655 s.

11. Kyiak T.R. *Translation studies (German-Ukrainian direction) textbook* [Perekladoznavstvo (nimezko-ukrayinskyi napryam): pidruchnyk] / T.R. Kyiak, A.M. Naumenko, O.D. OGuy. – K. : Vydavnycho-poligrafichnyi zentr "Kyivskiy universytet", 2008. – 543 s.

12. Komissarov V.N. *Translation theory (linguistic aspects)* [Teoriya perevoda (lingvisticheskiye aspekty)]. – M. : Vyssh. shk., 1990. – 253 s.

13. Medvid N.S. *Linguo-culturemes in Ukrainian social psychological prose of the first half of XX century* [Lindvokulturemy v ukrayinskiy sozialno-psykhologichniy prozi pershoi polovyny XX st.: avtoreferat dysertaziyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandydata filologichnykh nauk 10.02.01.] – Kiev, 2009. – 25 s.

14. Projekt Gutenberg-DE-SPIEGEL ONLINE [Elektronnyi resurs]. – Reshyam dostupu : <http://gutenberg.spiegel.de/>

Дата надходження до редакції – 10.03.2015 р.

Дата затвердження редакцією – 7.04.2015 р.